

Psychische nood in de gemeente (3)

Omzien naar elkaar.....

'En nou moeten ze maar eens doorpakken daar in dat ziekenhuis...'

'Een schop onder d'r ... moet ze hebben!'

't Is allemaal aanstellerij en aandachttrekkerij.'

'Het gaat wel weer zeker ....., je ziet er zo goed uit?'

'Zou ze echt wat mankeren.....?'

'Pijnlijk'

In de aanhef van dit artikel leest u enkele opmerkingen, die mensen met wie ik in gesprek ben, recent uit hun omgeving hebben te horen gekregen. Van familieleden of vanuit de gemeente. Rechtstreeks of via via. Het is zomaar een greep, een 'bloemlezing' zeg maar... Echt pijnlijk! Wat kunnen dergelijke opmerkingen, vaak door onwetendheid gedaan, iemand onbewust kwetsen. Er is helaas veel onbegrip en veel onkunde op dit terrein. Daardoor kunnen pijnlijke situaties ontstaan of opmerkingen gemaakt worden die de last alleen maar groter maken. Mensen kunnen zich als gevolg hiervan gaan terugtrekken. Men weet niet hoe hier mee om te gaan. Iemand zei: 'Mijn ervaring is, dat ik een eenzame weg moet gaan, zonder pastorale zorg, in een christelijke gemeente. En dat doet enorm zeer...'. Nee, we mogen uiteraard niet generaliseren. Gelukkig gebeuren er ook heel veel goede dingen in de kerkelijke gemeente. Ambtsdragers die in stilte, maar vaak met grote trouw, hun pastorale werk in de gemeente doen. Gemeenteleden die in bewogenheid omzien naar elkaar. Dat is ook gebleken uit een onderzoek naar de 'Pastorale begeleiding van mensen in psychische nood in de Particuliere Synode Zuid van de Gereformeerde Gemeenten' dat ik als afstudeeropdracht voor de Christelijke Hogeschool Ede heb uitgevoerd. Voor veel ambtsdragers is het echter *een worsteling* om op een verantwoorde wijze om te gaan met mensen die te maken hebben met psychische problemen. Daarvoor zijn verschillende knelpunten aan te wijzen. De factor '*tijd*' speelt hierbij een belangrijke rol. De werkdruk van ambtsdragers is hoog. Het lukt niet altijd om naast huisbezoek, catechiseren, vergaderen etc. ook nog eens tijd vrij te maken voor een extra pastoraal bezoek. Veel ambtsdragers geven in het onderzoek aan *niet* over de benodigde *kennis en vaardigheden* te beschikken. Een ander, belangrijk knelpunt is, dat deze specifieke vorm van pastoraat niet iedereen ligt. Niet iedereen heeft hiervoor een 'antenne'. Zowel ambtsdragers als hulpverleners, maar ook pastoranten geven aan dat het soms voorkomt, dat gemeenteleden om uiteenlopende redenen niet bij hun eigen kerkenraad terecht kunnen. Dat is inderdaad echt pijnlijk!

Begrip

De volgende vraag heb ik aan een aantal pastoranten voorgelegd: 'Waar hebben mensen met psychische problemen vanuit het pastoraat behoefte aan?' Iemand zei: 'Wilt u dit echt benadrukken in uw verslag: soms belooft men snel terug te komen, maar vervolgens duurt het wel een half jaar voor er weer iemand contact opneemt. Vanuit mezelf zal ik echt niet bellen, het is toch bekend hoe moeilijk en

hoe zwaar het leven soms voor mij is...?' Een luisterend oor en een liefdevol hart zijn al heel belangrijk, maar ook begrip, empathie (inlevingsvermogen) en de wetenschap dat je serieus genomen wordt. Het is van belang dat je iets van iemands achtergrond weet, je moet weten wat er speelt. Een ambtsdrager 'moet wel zijn best doen om tot persoonlijk contact te komen'. Hij moet present zijn en 'proberen te snappen wat er in iemand met psychische problemen om kan gaan'. Laat er vooral openheid zijn, zonder taboe. Een pastorant moet zonder schaamte over allerlei zaken kunnen praten, bijvoorbeeld ook over verslaving, seksualiteit en huwelijksproblemen. Hiervoor is vertrouwen nodig. Vertrouwen moet je winnen, dat 'heb je niet na twee bezoeken'. Dit moet worden opgebouwd, zonder ook maar iets te forceren. Belangrijk is ook enige kennis van psyche en van geestelijk leven: geestelijke nood en psychische nood kunnen zo door elkaar heen lopen en elkaar wederzijds beïnvloeden. Het belang van het gebed wordt sterk benadrukt. Verder wordt het erg gewaardeerd als in het zogenaamde 'grote gebed' in de zondagse eredienst de gemeenteleden met psychische nood aan de Heere worden opgedragen. Soms zijn deze personen met name in de gemeente bekend, maar er is ook nog zo heel veel wat voor anderen verborgen is. Het kan zoveel betekenen als ook hun zorgen en noden aan de Heere worden voorgelegd.

Toerusting

Van verschillende kanten wordt het belang van toerusting onderstreept. Je hoeft uiteraard niet de psycholoog te spelen of de rol van de hulpverlener in te nemen. Dan ga je brokken maken. Het gaat er ook niet om dat je tot in detail moet weten wat er aan de hand is. Maar het mag uit bovenstaande duidelijk zijn, dat je op z'n minst wel in grote lijnen kennis moet hebben van wat er allemaal kan spelen in de gemeente. Het is dan ook goed je zelf in dit onderwerp te verdiepen. Dat is voor iedereen van belang. Maar zeker voor ambtsdragers. Het is aan te bevelen dat in elke kerkenraad een broeder beschikbaar is, die zich wat meer in dit onderwerp gaat verdiepen. Het is de verwachting dat de omvang van de psychische nood in de toekomst alleen maar zal toenemen. Wat zou het geweldig zijn als iedereen die dit leest zou besluiten de boekjes van wijlen dominee A. Elshout te gaan lezen: 'Een helpende hand' en 'Nogmaals een helpende hand'. Bewogenheid met het lot van hen die met problemen van psychische aard te worstelen hebben, was destijds voor de auteur de drijfveer tot het schrijven van deze boekjes. Ds. Elshout baseert zich in zijn boeken op de Heilige Schrift, op vakliteratuur, op zijn ervaringen als predikant én op hetgeen hijzelf in dagen en jaren van psychisch lijden ondervond. Daarnaast zijn er veel andere boeken verschenen waarin voor een breed publiek over deze problematiek geschreven wordt. Te denken valt o.a. aan de serie 'Praktisch en Pastoraal' van uitgeverij Groen en de meer recente serie van uitgeverij Boekencentrum: 'Wat angst met je doet', 'Wat burnout met je doet' en andere titels. Van harte aanbevolen!

Ga maar met je hart

'Onmogelijk werk', zegt u? Inderdaad! Wie is tot deze dingen bekwaam? Niet één ambtsdrager en geen één gemeentelid. En toch worden mensen in nood op onze weg geplaatst. Hoe moet dat dan? Ik citeer wijlen ds. J.J. Poort, de bekende gevangenispredikant. Hij schrijft in zijn lezenswaardige boekje 'Ga maar met je hart': 'Als u weet: ik moet de deur uit en ik moet naar een lijdende, in welk opzicht dan ook, in psychische, lichamelijke, sociale of gezinsmoeilijkheden, het kan in allerlei opzichten zijn, en u denkt: hoe moet ik daar heen, hoe moet ik beginnen? Dan gaat u eerst op de knieën. En waarom? Omdat Jezus Christus zegt, en als u dat niet gelooft, dan zult u het op een gegeven ogenblik hard voelen en dat is dan nog een genade ook: zonder Mij kunt gij niets doen' (Johannes 15:5).

Al, wat u ontbreekt (persoonlijk, maar ook ambtelijk!), schenk Ik, zo gij 't smeekt, mild en overvloedig.

G. van Veldhuisen